

Referat af Griseudvalgets årsmøde 2026

Beslutningsreferat

Deltagere: Randi Vinfeldt, Karin Stavnskær, Dennis Lauritsen, Bertel Hestbjerg, Mads Kristensen, Lise-Lotte Hjort Laursen, Henrik Bovbjerg, Silja Nordgaard, Emil Madsen, Maria Bojsen, Jakob Brandt, Rasmus Prehn, Andreas Eising Sparvath og Louise Pedersen

Forperson Randi Vinfeldt bød velkommen og foreslog at bytte om på punkterne 3 og 4. Dette blev godkendt.

Dagsordenen blev præsenteret.

Dagsorden for årsmødet 2026

1. Valg af ordstyrer, referent og stemmetæller

Bertel Hestbjerg blev foreslået som ordstyrer – og valgt enstemmigt.

Ordstyreren konstaterede årsmødet lovmæssigt indvarslet. Udvalgets kommissorium har styr på, hvem der er valgbare og stemmeberettigede. Valgkort er udleveret på forhånd.

Louise Pedersen blev foreslået som referent – og valgt.

Andreas Eising Sparvath blev foreslået som stemmetæller – og valgt.

Antal stemmeberettigede: 7

2. Årsberetning om udvalgets arbejde

a. Formandens beretning

Forperson Randi Vinfeldt, aflagde beretningen fra det forgangne år.

Udvalget har i årets løb afholdt fire møder – to online og to fysiske. Derudover har der været møder i de nye klynger, hvor Griseudvalget deltager i fælles møder med andre udvalg.

Udvalgsmedlemmerne har flere eksterne repræsentationer:

- Randi Vindfeldt er i Repræsentantskabet i Økologisk Landsforening og Svineafgiftsfonden (frem til 2028)
- I Innovationsforum for Økologisk Griseproduktion er Randi Vinfeldt, Knud Anker Munch og Dennis Lauritsen
- I Noteringsudvalget sidder Per Midtgaard-Olesen
- Kontroludvalg i Dyrenes Beskyttelse er Mads Kristensen
- I Taskforcegruppe er Randi Vindfeldt

Randi orienterede om centrale drøftelser i disse fora, bl.a.:

- Kontroludvalget ønsker at stramme kravene til kontrolbesøg (bl.a. 50% uanmeldte besøg), herunder at man skal stille med en medarbejder indenfor 2 timer. Udvalget har påpeget udfordringer for små besætninger, hvor det kan være svært at stille personale til rådighed inden for to timer.
- I Svineavgiftsfonden er der ca. 100 ansøgninger årligt og samlet midler på ca. 170–180 mio. kr. Der er ikke meget der kommer tilbage til økologien, da vi ikke er så mange der indbetaler til fonden. Der er alligevel hjemtaget 0,8–1,2 mio. kr. til økologiske projekter, som fx; fosforudnyttelse, pattegrisoverlevelse og management.
- Vigtigheden af økologisk deltagelse i taskforcegruppen blev fremhævet, da regler og forslag ofte tager udgangspunkt i konventionelle, lukkede systemer. Der har fx været konkrete sager om vildsvin eller husdyr, der bryder ind i besætninger og andre aktuelle sager. Vi er med for at sikre at udendørsbesætninger også repræsenteres. Ift. Brucellose er der lavet eksportforbud, og vi har holdt lav profil omkring det, da det er en myndighedsopgave. Det er en EU-regel det siger at vi skal lukke ned når det er i landet.
- Der er gennemført en ajourføring af brancheanbefalingerne, herunder opdatering og ensretning af ældre formuleringer. Udvalget har også spurgt til, hvordan eventuelle sanktioner ved manglende efterlevelse håndhæves i praksis, da det er uklart om der er sanktioner, hvis man ikke overholder brancheanbefalingerne. Udvalget vurderer generelt, at anbefalingerne er positive for området, da de bidrager til at løfte niveauet i forhold til forbrugernes forventninger.
- Dyrlæger og producenter oplever fortsat udfordringer med at overholde de gældende regler ift. medicin håndtering. Der er drøftet flere mulige løsninger, bl.a. længere medicinbeholdning, mulighed for at landmanden kan påbegynde behandling selv samt brug af videokonsultation. Der er endnu ikke opnået enighed i udvalget, og arbejdet fortsætter.

Randi nævnte her, at hun deltager i en workshop i Fødevarestyrelsen vedrørende evaluering af sundhedsrådgivningsaftalerne, hvor formålet er at se på ansvarlig brug af antibiotika samt at gentænke rådgivningskonceptet, herunder effekt, håndhævelse og input fra interessenter.
- Karin fra udvalget har arbejdet med N-normerne og har været medvirkende til en udsættelse, så de ikke trådte i kraft her i 2025. Se mere under punktet Debat og spørgsmål.
- Udvalget har også arbejdet med mulighederne for en mindre klimabelastende gris. Det har imidlertid været vanskeligt at få tilstrækkelige data, og vi afventer nu data fra Innovationscentret. Emnet forventes derfor at fortsætte i det kommende års arbejde og vurderes som et område, der vil kræve løbende opmærksomhed fremadrettet.
- I forbindelse med dokumentaren "Hvem passer på grisene", besluttede vi ikke at udtale os offentligt. Det blev fremhævet, at den ofte nævnte pattegrisedødelighed på 30% i økologisk produktion ikke afspejler de aktuelle forhold. På den baggrund indsamlede Randi Vinfeldt e-kontroltal fra otte økologiske besætninger (ca. 4.000 søer), hvilket viste en vægtet pattegrisedødelighed på 20,3%. Tallene, som dækker omtrent halvdelen af

den økologiske so-bestand, indikerer at økologien ligger på niveau med konventionelle produktioner. Tallene er ikke forskningsbaserede, men viser en tendens. Innovationscentret arbejder på et forskningsbaseret datagrundlag, som forventes færdigt i slutningen af 2027.

- Udvalget har fået en henvendelse fra Unge Økologer og de er velkomne i udvalget, hvis de er medlemmer og ellers opfylder betingelserne.

Randi Vinfeldt opsummerede herefter årets resultater og emner:

- Udsættelse af N- normerne.
- Stadig i gang med medicin håndtering og grisens klimapåvirkning.
- Kastration af hangrise har været drøftet og vi forventer at den konventionelle sektor snart vil udfase kirurgisk kastration og bruge immunokastration, hvilket kan medføre, at økologiske producenter bliver de eneste, der fortsat kirurgisk kastrerer. Vi skal have afklaret i udvalget, hvilken retning vi synes økologien bør gå.
- Der arbejdes stadig på, at vi gerne vil informeres når der er møder i styrelser og andre steder der har med gris at gøre. Vi skal sikre os taletid og indflydelse, så det ikke er den konventionelle produktion, der bestemmer over økologien.

Randi sluttede årsberetningen med at takke Innovationscentret og andre samarbejdspartnere.

Årsberetningen blev taget til efterretning.

b. Debat og spørgsmål

Det blev nævnt, at eksport igen er mulig med godkendt hegn. Det blev samtidig bemærket, at producenter uanset størrelse og specialiseringsgrad har behov for opbakning. Der blev også peget på, at producenter med ensidig afsætning, fx ren eksport, kan være mere sårbare. Udvalget har ikke mulighed for at ændre reglerne, men har fremhævet behovet for løsninger som Control Housing, så nye krav ikke hindrer udendørs produktion.

Der blev desuden spurgt til et samlet antal økologiske søer i Danmark?

Der var en drøftelse af mulighederne for at anvende syntetiske aminosyrer og andre fodertilsætninger, som potentielt kan reducere miljøbelastningen fra økologisk svineproduktion, herunder fosforudledning. Det blev fremført, at nuværende regler begrænser disse muligheder, og at dette kan hæmme udviklingen af økologisk griseproduktion. Det har været oppe i repræsentantskabet, og lidt i udvalget, om man skal godkende nogle fermenteringsbaserede bakterier, som kan fremstilles teknisk, men stammer fra naturlige organismer og dermed potentielt kan opfylde økologireglerne. Der er endnu ikke truffet endelig beslutning.

Karin Stavnskær orienterede kort om arbejdet med de kommende fosfor- og kvælstofnormer der reguleres for økologiske grise. Reguleringen kommer på baggrund af nye tal, grundet griseproduktionens højere effektivitet og øget fravænningsalder, som medvirker til mere fosfor i marken. Implementeringen blev udskudt efter dialog sidste år, og ICOEL har siden gennemgået

datagrundlaget. Sagen ligger nu hos SGAV, og der afventes et nyt møde, før der træffes endelig beslutning.

Der var en drøftelse om vildsvin ude i naturen, som udgør en smitterisiko, især for udendørs svineproduktion. Randi Vinfeldt orienterede om, at problematikken behandles i taskforcegruppen, hvor også Dansk Jægerforbund deltager. Her arbejdes der på at sikre hurtig reaktion på observationer af vildsvin. Der blev delt erfaringer med sporadiske observationer af vildsvin og indberetninger via vildsvine-appen. Det blev her oplyst, at det opleves at Fødevarestyrelsen generelt reagerer hurtigt, mens Naturstyrelsens opfølgning kan variere. Det blev aftalt, at erfaringerne tages med til taskforcegruppen.

Der blev spurgt til håndteringen af en eventuel ny dokumentar, hvis denne inkluderer optagelser fra økologiske besætninger. Udvalget orienterede om, at Økologisk Landsforening har et etableret presseberedskab, som aktiveres ved kritiske mediesager.

Herefter sluttede debatten.

3. Valg af udvalgsmedlemmer og suppleant i henhold til kommissoriet

Jf. kommissoriet og sidste års valg skulle der vælges 3 udvalgsmedlemmer for 2 år og 1 suppleant for 1 år.

Medlemmerne fra udvalget Randi Vinfeldt, Mads Kristensen, Per Midtgaard-Olesen og Karin Stavnskær (suppleant) var på valg.

Randi Vinfeldt, Mads Kristensen, Karin Stavnskær genopstillede. Emil Madsen og Lise-Lotte Hjort Laursen opstillede også til udvalget.

De opstillede præsenterede sig kort og herefter trak Lise-Lotte sit kandidatur og tilbød i stedet at være behjælpelige under relevante problemstillinger i udvalget fremadrettet.

Herefter var der valg, hvor følgende blev valgt:

- Randi Vinfeldt
- Mads Kristensen
- Emil Madsen
- Karin Stavnskær, suppleant

Griseudvalget består herefter af:

- Knud Anker Munch
- Dennis Lauritsen
- Randi Vinfeldt
- Mads Kristensen
- Emil Madsen
- Karin Stavnskær, suppleant

4. Planer for næste års arbejde i udvalget

Randi Vinfeldt orienterede om, at de punkter som er blevet nævnt under beretningen, også er noget som udvalget vil arbejde videre med, men der blev efterspurgt nye ideer fra deltagerne og om udvalget beskæftiger sig med de rigtige ting.

Herefter kom der flere inputs fra deltagerne:

- Vi skal snakke mere klima- og miljøbelastning fra produktionen og ikke bæredygtig produktion.
- Der blev efterspurgt klarhed over, hvordan producenter er stillet økonomisk ved sygdomsudbrud som brucellose, afrikansk svinepest eller lignende, og det blev foreslået, at udvalget arbejder videre med dette spørgsmål. Udvalget vil følge op på dette og Rasmus Prehn supplerede med, at det generelle rammeværk, som er Bekendtgørelse af lov om hold af dyr, rummer mulighed for nedlukning ved sygdomsudbrud, og at der findes bestemmelser om kompensation. Det blev foreslået at afklare de konkrete retskrav og stille opklarende spørgsmål, så vi er forberedt i et eventuelt sygdomsscenario og hvis lovgivningen er tynd, har vi mulighed for at slå på tromme for bedre forhold.
- Der blev bemærket, at nogle producenter finder økologireglerne for restriktive, bl.a. i forhold til muligheder som immunokastration. Det blev fremhævet, at der er behov for fremdrift, så økologiske producenter ikke ender som de eneste med kirurgisk kastration. Derudover blev det anført, at brug af visse midler til at reducere fosforbelastning kan være at foretrække frem for at nedskalere produktionen.

5. Debat om udvalgets arbejde og økologisk griseproduktion

Der blev orienteret om et oplevet eksempel på misvisende markedsføring i detailhandlen, hvor der blev vist billeder af udendørsgrise til et produkt, der ikke har adgang til det fri. Det blev bemærket, at manglende kendskab hos butikspersonale bidrager til forvirring blandt forbrugerne, og at dette også udfordrer både små og større økologiske producenter. Der blev peget på behovet for tydeligere information om økologisk produktion og for øget gennemsigtighed i markedet.

I forlængelse heraf blev det fremhævet, at detailkæderne ofte ikke påtager sig ansvaret for forbrugeroplysning, og at producenter i stigende grad selv må bidrage gennem kommunikation, herunder sociale medier og dialog med professionelle køkkener.

Det blev desuden fremhævet, at den offentlige debat om dyrevelfærd og økologisk produktion påvirker producenterne, særligt yngre producenter, som kan opleve faldende motivation ved negative fortællinger og manglende anerkendelse af forskellene mellem produktionsformer.

Der blev peget på, at der fortsat er stor forbrugerinteresse for økologi, men at kommunikationen om økologiens værdier skal styrkes. Der arbejdes fra foreningens side med kampagner, samarbejde med detailkæder og øget synlighed i medierne for at fremhæve økologiens bidrag til dyrevelfærd og miljø.

Afslutningsvis blev der udtrykt behov for valide og opdaterede data, herunder om pattegrisedødelighed, så debatten kan baseres på korrekt grundlag. Flere deltagere opfordrede til, at området prioriteres, og at udvalget arbejder for mere rettidige data og klar kommunikation herom.

6. Eventuelt

Der var intet til eventuelt.

Ordstyren sluttede mødet og takkede for de gode debatter.

Ordstyrer Bertel Hestbjerg

Referent Louise Pedersen